MINDRE BIDRAG

REVOLUTION I NIBELUNGFORSKNINGEN

125 År efter *Wilh. Grimms* grundlæggende Værk er Nibelungforskningen på væsentlige Punkter endnu helt agterud. »Der Grosse Brockhaus« vil i Artiklen »Brünhild« (1953) reducere den siden Kronisten Frehers Tid (1613) existerende historiske Tydning av Sigfridsagnet helt *ad absurdum*, uden Diskussion, uden Literaturfortegnelse, medens den afvigende Opfattelse hædres med Literaturfortegnelse.

I »Studien zum Nibelungenlied« 1944 dadler *Fr. Panzer* den fuldstændige Forsømmelse av de oldfranske Kilder. Han henviser til en Påpegning av Schweizeren *S. Singer* 1916 og sammenligner selv Nibelungcitater med de oldfranske Digte »Boeve« og »Daurel«.

Allerede 1907 havde den i første Verdenskrig faldne Germanist *Gustav Brockstedt* fremdraget det oldfranske Digt »Floovent«. I min Bog »Sigfrid und Brünhild« 1935 har jeg søgt at udnytte »Floovent« for Nibelungstudiet. Endnu en 40 År senere bliver min Bog fuldkommen ignoreret. Ja, een Omtale har jeg ganske vist fundet. Den findes i et Arbejde av en tübingsk Professor 1954. »Aber wie!!« Bogen inspirerer samme Professor til den Vits, at hos mig bliver alting »ver*schüttet*«.

Et Halvsekel ignoreredes også *Leo Jordans* Udgave av det oldfranske Digt »Girart«, 1903. Udførlig undersøges dærimod »Girart« av Franskmanden *René Louis* i Årene 1946—47; men, såvidt jeg kan se, kommer han ikke ind på en Drøftelse av Nibelungmotiver. Grundlæggende er dærimod *Kurt Wais'* Bog »Frühe Epik Westeuropas und die Vorgeschichte des Nibelungenliedes«, 1954 (= Tillægshefte til Zeitschr. f. roman. Phil.). Værket synes i Årets Løb ikke at være omtalt offentlig; det eneste av mig kendte Skudsmål er en Ytring i et Brev fra mig selv til Forf. Så lidet lydelig er Modtagelsen av en dybt revolutionerende Nyvurdering.

Jeg kunde endnu nævne et andet burde-være-revolutionerende Storfund i Nibelungliteraturen. 1876 omtaler *J. P. Jacobsen* i »Marie Grubbe« (Udg. 1910, S. 9) en Sagnoverlevering, ifølge hvilken Dronning Grimmild iværksætter Dronning Bruhnhyldes sadistiske Henrettelse, som udmales på drastisk Vis. At det er en episk Kilde, fremgår av den uhistoske Person Grimhild. Hær avhjemles altså et historisk Brynhildsagn. Men der siges ej, om det er fransk eller tysk. Dærfor må jeg lade det stå med et Spørgsmålstegn. Vi noterer blot en 80årig, gabende Lakune i Nibelungforskningen. (Jeg har omtalt den bl. a. »Danske Studier« 1940, men det har været en Røst i Ørkenen).

Forskningen ligger i Syvsoversøvn. Men nu *skal* Sandheden endelig frem. Idag giver jeg dog kun nogle korte, indledende Vink.

Allerførst: hvad er der blevet av Urbilledet til Helten *Sigfrid-Sigvard-Sigurðr*, den historiske Kong *Sigibert* av Austrasien, † 575? Han skulde dog monstro ikke dølge sig i den oldfranske *Girart*? Nej, det er absolut udelukket, svarer de trofast lydlovkatekismustroende Filologer. — Jamen, det *er* nu alligevel Tilfældet. Jeg har tilladt mig at kassere Lydlovligheden og at gætte på følgende fuldkommen utilladelige Udvikling, se »Danske Studier« 1954, S. 170:

Sigibert > *Si-gibert* > »*Si(re) Gibert* >« *Sire Girart* > *Girart*. En løs Gætning! svarer de lydlovtroende. Nej! Jeg er i det heldige Tilfælde at kunne avhjemle Trin Nr. 4 sort på hvidt! Denne Sire Girart optræder i en Version av »Girart«, se René Louis, »Girart, Comte de Vienne«, 1947, S. 40.

Men hvorlunde er da Gibert blevet til Girart?

Helt naturlig! I 800-tallet levede et historisk Ægtepar, *Girart* († 877) & *Berthe* († 873), se René Louis, 1947, S. 123-124. Ægteparret ligger jordet i Kirken i Pothières. Disse særdeles håndfaste Personer har forekommet Digteren mere aktuelle end den noget avblegede Merovinger Si-gibert, død 575, og er dærfor bleven interpolerede til Stoffets Opfriskning. Det er en fuldkommen dagligdags episk Udvikling. Således finder min Gætning en uangribelig dokumenteret Stadfæstelse.

Ellisent hedder Girarts oprindelige Brud, men hun ombyttes med *Berthe*, der må dække Sigiberts virkelige Hustru *Brunehild*. Fælles for Berthe og Brunehild er jo Bogstaverne *b*, *r* og Dentalen. Også i Eddaen forekommer Brudeskiftet: Sigurðr trolover sig med *Brynhild*, men, som Følge av Teatertricket med den ominøse »Glemselsdrik«, ægter han *Guðrun*, Søster til Brynhilds Husbond Gunnar. Særlig avgørende er, at Brudeskiftet også genfindes i den virkelige Historie: Sigiberts Broder ægter *Gailasvintha*, *Brunehilds Søster*, men lader hende myrde og ægter *Fredegund*. Jfr.: Sigurðr glemmer Brynhild og ægter Gu(n)ðrun; »Historie von Seyfried«: Seyfried ægter *Florigunda*. Ved disse Navneforskydninger mindes man uvilkårlig Sladdertasken Fredegunds raffineret udspekulerede Løgndigtning.

Men hvad skal vi gøre med den tilsyneladende gådefulde Form *Ellisent*? Det er slet og ret en Radbrækning av *Gailasvintha*, vulgærgotisk **Gelisventha* også avhjemlet som *Gelsuind* og *Gelisut*, se Förstemann, »Altdeutsches Namenbuch«. Leddet *-svintha* er ret sjældent, men avhjemles ialfald i Spanien og Italien. »Thidrekssaga« kender en *Hildisvi(n)d*, hvis Søn stedfæstes i Spanien, d. v. s. i Gailasvinthas Land. Formen Hildisvi(n)d vilde på Oldfransk helt normalt blive til Ellisent.

Nu kommer vi imidlertid til den mest sensationelle Avsløring. »Girart«, som gengivet av René Louis, 1947, I, S. 192-193, er hverken mere eller mindre end *Archetypus til »Nibelungenlied«s Aventiure IV*, »Sigfrids Saxerkamp«. Jfr. følgende Parallel; »Nib.« citeret efter Bartsch.

Girart	*Nibelungenlied*
Sendebud melder til Kg. Charles, at *Saxer* og Friser angriber.	Str. 139. Sendebud melder til Kg. Gunther, at *Saxer* og Daner angriber.
Hernaut de Gerone sagde ...	- 150. *Gernot* sagde ...

Anse(g)is de Narbone sagde: »Jeg vil holde mig til *Girart*«.
Kongen blev så trist, at han ikke vidste noget Råd.
(Kongen siger): »Jeg vil elske Eder mere end nogen anden Mand på Jord«.

- 151. h*Agene* sagde: »Vil I ikke sige det til *Sigfrid*«?
- 163. *Kongen* i sin Kummer var meget trist.
(Kongen siger): »Nu lønne Jer Gud. Hr. Sigfrid..
- 157. Jeg glæder mig, at I har mig så kær. Det vil gengældes Jer«.

Den nøjagtig eens Rækkefølge kan ikke være tilfældig.

Endelig hedder det i det franske Digt, at Girart i Kg. Charles' Tjeneste kuer Fyrst *Rambaut de Frise*. Det er lig en historisk Tildragelse: År 689 kuer Pipin den hedenske *Friserkonge Radbod*, fris. *Redbad*. Fortællingen forklarer, hvorfor de opr. Daner hos »Girart« erstattes av Friser. I frisiske Stedsagn gælder Redbad som Normanne=Dansker. Hedenske Daner kan let erstattes av do. Friser. I Dorestad fandtes et dansk Vikingefyrstendømme. For Franskmændene var Friserne som nære Naboer bedre kendte end de fjærne Daner. Omvendt blev Danerne stående fast i »Nibelungenlied«s Version, fordi Tyskland havde mere almenkendt politisk Forbindelse med dem end med Friserne.

Vigtigt er det, at der synes at findes dobbelte Sekundærmodeller på fransk og tysk Grund. I »Girart« optræder en *Anse(g)is* svarende til den nibelungiske *Hagene von Tronege*; men *Wolfgang Selzer* påviser midt i 1100tallet en historisk *Hagen von Troneck*, der nægter at avlægge Vassal-Ed til Abbediet Lorsch. »Girart« har en *Hernaut de Gerone* på en Plads, hvor han genspejler »Nib.«s Burgunder *Gernot*; men Selzer har opdaget en *Gernot* som Ministerial i Abbediet Lorsch samtidig med den fra »Nib.« kendte Burgunder *Giselher*. I det hele har Selzer opdaget Sekundærmodeller til en Mængde nibelungiske Personer fra Midten av 1100-tallet: Dancrat, Gernot, Giselher, Hagen von Tronege, Uote, Pilgrim von Passau; en Bisp Sigfrid av Speyer mægler mellem rang-stridende Fyrstinder, nøjagtig ligesom Sigfrid i »Nibelungenlied«. Fr. Panzer har tydet Sigfrids saxiske Modstander Liudeger som Saxerhertugen Liudeger, Tronkræver i Hohenstaufertiden 1125. Alt dette vil Selzer nærmere påpege. Jeg skal ikke komme ind på det hær, men kun antyde, at Publikum vil kunne vente sig et Mylder av forbløffende Avsløringer.

Nexelø 7. Juni 1955. *Gudmund Schütte.*

TIL DATERINGEN AF STHENS »VANDREBOG«

Hans Christensen Sthens »Vandrebog« kendes i to fuldstændige Udgaver fra 1656 og 1659, og en Udgave uden Årstal kan efter Bogtrykkermærket, Salomon Sartor, dateres til Tiden 1611—44. En fjerde Udgave (det såkaldte Visby-Fragment), der mangler store Stykker i Begyndelsen og Slutningen, er af O. Walde[1] blevet dateret til 1588. Tidligere var man af den Anskuelse, at »Vandrebogen« var fra 1591[2].